

4.4 Το κράτος

Το κράτος, μαζί με τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, αποτελεί βασική **οικονομική μονάδα**. Όμως το κράτος είναι ο κυριότερος θεσμός γιατί με τις αποφάσεις του επηρεάζει τις επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και γενικά την οικονομία. Ο δημόσιος τομέας ή κράτος περιλαμβάνει την κυβέρνηση, τη βουλή, τους οργανισμούς τις δημόσιες επιχειρήσεις κτλ. που υπάγονται σε ειδική νομοθεσία. Οι δημόσιοι φορείς έχουν σκοπό την μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας και το δημόσιο συμφέρον, ενώ τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις έχουν σκοπό το ατομικό τους συμφέρον. Το κράτος είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός και καταναλωτής αγαθών, παράγει δημόσια αγαθά και έχει δημόσιες επιχειρήσεις.

Α) **Δημόσια αγαθά** είναι αυτά που παράγει και συνήθως παρέχει δωρεάν ή με μικρό αντίτιμο το κράτος και η χρήση τους μπορεί να γίνει από τον οποιοδήποτε πολίτη δηλαδή είναι *αδιαίρετα*, π.χ. η υγεία, η εκπαίδευση, οι πλατείες, οι δρόμοι κτλ. Τα **ιδιωτικά** αγαθά, αντίθετα, έχουν αποκλειστικότητα στην χρήση τους γιατί ανήκουν στα άτομα.

Ο μεγαλύτερος παραγωγός αγαθών είναι το κράτος αφού παράγει μεγάλο ποσοστό του Α.Ε.Π (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) και αντιπροσωπεύει τον εθνικό πλούτο.

Η τάση αυτή έχει αντιστραφεί τα τελευταία χρόνια.

Β) **Δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί (Δ.Ε.Κ.Ο)** είναι επιχειρήσεις στις οποίες το κράτος μπορεί να ασκήσει αποφασιστική επιρροή. Το κράτος συμμετέχει άμεσα ή έμμεσα σε πολλές Δ.Ε.Κ.Ο όπως οι Δ.Ε.Η, ο Ο.Τ.Ε, η Ε.Υ.Δ.Α.Π κτλ. (*πολλές από αυτές έχουν πλέον ιδιωτικοποιηθεί σε μεγάλο μέρος*), που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος. Αυτός ο στόχος προβλέπεται στις διατάξεις της ίδρυσης τους.

Οι δημόσιες επιχειρήσεις, αν και δεν ανταγωνίζονται τις ιδιωτικές, πρέπει να λειτουργούν αποτελεσματικά και ανταγωνιστικά έχοντας ως στόχο την παροχή σημαντικών αγαθών σε προσιτές τιμές για τον λαό.

Μέσω των δημόσιων επιχειρήσεων και των δημόσιων αγαθών το κράτος παρεμβαίνει στην οικονομία με σκοπό τον περιορισμό των βασικών οικονομικών προβλημάτων. Δηλαδή ο κρατικός παρεμβατισμός έχει στόχο: α) την καλύτερη κατανομή των πόρων β) την οικονομική σταθερότητα γ) δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος δ) την οικονομική ανάπτυξη.

4.5 Τα βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας

Η ελληνική οικονομία μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο στηρίχτηκε στον κρατικό παρεμβατισμό για να αναπτυχθεί π.χ. με ίδρυση δημοσίων επιχειρήσεων, καθώς δεν υπήρχε ενδιαφέρον από ιδιωτικές επενδύσεις.

Ορισμένα μόνιμα **διαρθρωτικά** προβλήματα της ελληνικής οικονομίας είναι:

α) μεγάλο δημόσιο έλλειμμα και δημόσιο χρέος δηλαδή τα έσοδα του κράτους είναι λιγότερα από τις δαπάνες του οπότε αναγκάζεται να δανειστεί για να τις καλύψει,

β) απασχόληση και ανεργία, το ποσοστό των εργαζομένων είναι μικρότερο σε σχέση με αυτούς που δεν εργάζονται με αναλογία 1/3 δηλαδή το 1/3 των εργαζομένων τρέφει τα 2/3 και όσων δεν εργάζονται

γ) ελλειμματικό ισοζύγιο σε μόνιμη βάση, καθώς τα προϊόντα που εισάγουμε είναι πολύ μεγαλύτερης αξίας από αυτά που εξάγουμε. Οι κλάδοι που βοηθούν να μειωθεί κάπως το έλλειμμα είναι ο τουρισμός και η ναυτιλία.

δ) κρατικός παρεμβατισμός και προστασία των επιχειρήσεων π.χ επιβάλλονται δασμοί (φόροι) στα εισαγόμενα προϊόντα ώστε τα εγχώρια να είναι σε πιο ανταγωνιστικές (χαμηλότερες) τιμές. Πιο συγκεκριμένα: Στον πρωτογενή τομέα η προστασία στα αγροτικά προϊόντα γίνεται με την επιβολή τιμών ασφαλείας, τις επιδοτήσεις κτλ. στα οποία όμως αντιτίθεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Στον δευτερογενή τομέα, η βιομηχανία στηρίχθηκε σε επιχορηγήσεις, δασμούς, επιδότηση επιτοκίου κτλ. με αποτέλεσμα η ελληνική βιομηχανία να είναι αδύναμη και να μην αντέχει τον διεθνή ανταγωνισμό. Ο τριτογενής τομέας που περιλαμβάνει υπηρεσίες όπως οι μεταφορές, οι επικοινωνίες, οι τράπεζες κτλ ελέγχεται σε μεγάλο βαθμό από το κράτος με αποτέλεσμα χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών και τη δημιουργία παρασιτικής νοοτροπίας

ε) εξάρτηση από ξένες επενδύσεις που προέρχεται από το μόνιμο έλλειμμα του ισοζυγίου, τον έλεγχο βασικών κλάδων από το ξένο κεφάλαιο, την εισαγωγή τεχνολογίας και μηχανημάτων.

Άλλα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας είναι η υψηλή φορολογία, η άνιση διανομή του εισοδήματος, η παραοικονομία κτλ.